

HOẠT ĐỘNG GIÁO DỤC HƯỚNG NGHIỆP

I – MỤC TIÊU

Sau khi tham gia hoạt động Giáo dục hướng nghiệp ở Trung học cơ sở, học sinh cần đạt được :

1. Về kiến thức

- Biết được ý nghĩa, tầm quan trọng của việc lựa chọn nghề nghiệp tương lai.
- Biết được một số kiến thức cơ bản về vấn đề chọn nghề.

2. Về kĩ năng

- Tự đánh giá được năng lực bản thân, truyền thống nghề nghiệp và hoàn cảnh gia đình trong việc định hướng nghề nghiệp sau khi tốt nghiệp Trung học cơ sở.
- Tìm được thông tin cần thiết giúp cho việc tự định hướng nghề nghiệp sau khi tốt nghiệp Trung học cơ sở.
- Xác định được hướng đi cho bản thân sau khi tốt nghiệp Trung học cơ sở.

3. Về thái độ

Chủ động, tự tin chọn hướng đi sau khi tốt nghiệp Trung học cơ sở phù hợp với hứng thú, năng lực bản thân và nhu cầu xã hội.

II – NỘI DUNG

1. Kế hoạch dạy học

Số tiết/cấp	Lớp	Số tiết/năm	Số tiết/tháng
27	9	27	3

2. Nội dung dạy học

THÁNG	TÊN CHỦ ĐỀ	NỘI DUNG
9	Ý nghĩa, tầm quan trọng của việc chọn nghề có cơ sở khoa học	<ul style="list-style-type: none"> – Ý nghĩa của việc chọn nghề. – Cơ sở khoa học của việc chọn nghề. – Những nguyên tắc chọn nghề.
10	Tìm hiểu năng lực bản thân và truyền thống nghề nghiệp của gia đình	<ul style="list-style-type: none"> – Một số khái niệm : năng lực, phù hợp nghề. – Tự đánh giá năng lực bản thân theo yêu cầu nghề nghiệp. – Phát triển và bồi dưỡng năng lực.
11	Thế giới nghề nghiệp quanh ta	<ul style="list-style-type: none"> – Tính đa dạng và phong phú của thế giới nghề nghiệp. – Phân loại nghề theo đối tượng lao động. – Bản mô tả nghề.
12	Tìm hiểu thông tin một số nghề phổ biến ở địa phương	<ul style="list-style-type: none"> – Phương pháp tìm hiểu thông tin nghề. – Tìm hiểu thông tin một số nghề phổ biến ở địa phương.

THÁNG	TÊN CHỦ ĐỀ	NỘI DUNG
1	Tìm hiểu hệ thống giáo dục phổ thông và giáo dục nghề nghiệp của Trung ương và địa phương (tuyển sinh trình độ Trung học cơ sở)	<ul style="list-style-type: none"> – Thông tin cơ bản về các trường Trung học phổ thông ở địa phương. – Thông tin cơ bản về các trường Trung cấp chuyên nghiệp của Trung ương và địa phương (tuyển sinh trình độ Trung học cơ sở). – Thông tin cơ bản về các trường Dạy nghề của Trung ương và địa phương. – Phương pháp tìm hiểu thông tin về cơ sở đào tạo.
2	Các hướng đi sau khi tốt nghiệp Trung học cơ sở	<ul style="list-style-type: none"> – Thực trạng phân luồng học sinh sau khi tốt nghiệp Trung học cơ sở. – Các hướng đi sau khi tốt nghiệp Trung học cơ sở. – Lựa chọn hướng học tập và nghề sau khi tốt nghiệp Trung học cơ sở : thuận lợi, khó khăn và cách khắc phục.
3	Tư vấn hướng nghiệp	<ul style="list-style-type: none"> – Khái niệm, sự cần thiết phải tư vấn định hướng học tập và chọn nghề phù hợp với hứng thú, năng lực bản thân và nhu cầu xã hội. – Những sai lầm thường mắc phải khi chọn nghề. – Quy trình tư vấn cho học sinh.
4	Định hướng phát triển kinh tế – xã hội của đất nước và địa phương	<ul style="list-style-type: none"> – Một số đặc điểm của quá trình phát triển kinh tế – xã hội ở nước ta trong quá trình công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước. – Sự phát triển của các lĩnh vực kinh tế — xã hội trong giai đoạn tới. – Nhu cầu việc làm hiện tại của địa phương.
5	Tìm hiểu thông tin về thị trường lao động	<ul style="list-style-type: none"> – Một số khái niệm về việc làm, nghề, thị trường lao động. – Đặc điểm và yêu cầu của thị trường lao động ở nông thôn và thành phố trong giai đoạn hiện nay. – Một số thông tin về thị trường lao động.

III – CHUẨN KIẾN THỨC, KĨ NĂNG

CHỦ ĐỀ	MỨC ĐỘ CẦN ĐẠT	GHI CHÚ
<p>1. Ý nghĩa, tầm quan trọng của việc chọn nghề có cơ sở khoa học</p>	<p><i>Kiến thức</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Biết được ý nghĩa, tầm quan trọng của việc lựa chọn nghề có cơ sở khoa học. – Biết được các cơ sở khoa học của việc chọn nghề. <p><i>Kĩ năng</i></p> <p>Lập được dự định ban đầu về lựa chọn hướng đi sau khi tốt nghiệp Trung học cơ sở.</p> <p><i>Thái độ</i></p> <p>Bước đầu quan tâm tới việc chọn nghề có cơ sở khoa học.</p>	
<p>2. Tìm hiểu năng lực bản thân và truyền thống nghề nghiệp của gia đình</p>	<p><i>Kiến thức</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Biết được cách tự xác định điểm mạnh, điểm yếu về năng lực lao động, học tập của bản thân. – Nêu được một số biểu hiện của sự phù hợp nghề. <p><i>Kĩ năng</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Bước đầu tự đánh giá được năng lực bản thân. – Tìm hiểu và xác định được truyền thống nghề nghiệp gia đình mình. <p><i>Thái độ</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Quan tâm tới việc xác định năng lực bản thân và tìm hiểu truyền thống nghề nghiệp gia đình. – Tích cực lựa chọn hướng đi sau khi tốt nghiệp Trung học cơ sở phù hợp với năng lực bản thân (có tính đến truyền thống nghề nghiệp, điều kiện gia đình). 	<ul style="list-style-type: none"> – Năng lực bản thân thể hiện qua kết quả học tập, rèn luyện và các hoạt động khác. – Chú ý cho học sinh phân biệt hứng thú cá nhân với năng lực của bản thân.

CHỦ ĐỀ	MỨC ĐỘ CẦN ĐẠT	GHI CHÚ
3. Thế giới nghề nghiệp quanh ta	<p>Kiến thức Trình bày được tính đa dạng, phong phú và sự phát triển của thế giới nghề nghiệp.</p> <p>Kĩ năng Liệt kê được một số nghề theo đối tượng lao động thể hiện tính đa dạng, phong phú của thế giới nghề nghiệp.</p> <p>Thái độ Chủ động trong việc tìm hiểu thế giới nghề nghiệp.</p>	
4. Tìm hiểu thông tin một số nghề phổ biến ở địa phương	<p>Kiến thức – Biết được phương pháp tìm hiểu thông tin một nghề phổ biến ở địa phương. – Mô tả được nội dung bản mô tả nghề.</p> <p>Kĩ năng Tìm hiểu được một số thông tin của một nghề phổ biến ở địa phương.</p> <p>Thái độ Tích cực, chủ động trong việc tìm hiểu thông tin nghề.</p>	<p>Thông tin nghề trình bày theo bản mô tả nghề.</p>
5. Tìm hiểu hệ thống giáo dục phổ thông và giáo dục nghề nghiệp của Trung ương và địa phương (tuyển sinh trình độ Trung học cơ sở)	<p>Kiến thức – Biết được một số thông tin cơ bản về các trường Trung học phổ thông, các trường Trung cấp chuyên nghiệp, các trường Dạy nghề của địa phương và Trung ương đóng tại địa phương. – Trình bày được cách tìm hiểu thông tin về cơ sở đào tạo dự định lựa chọn.</p> <p>Kĩ năng Tìm hiểu được thông tin về cơ sở đào tạo dự định lựa chọn.</p> <p>Thái độ Chủ động tìm hiểu thông tin về cơ sở đào tạo cần thiết cho bản thân.</p>	

CHỦ ĐỀ	MỨC ĐỘ CẦN ĐẠT	GHI CHÚ
6. Các hướng đi sau khi tốt nghiệp Trung học cơ sở	<p>Kiến thức</p> <ul style="list-style-type: none"> – Biết được các hướng đi của học sinh sau khi tốt nghiệp Trung học cơ sở. – Biết được cách lựa chọn hướng đi cho bản thân sau khi tốt nghiệp Trung học cơ sở. <p>Kĩ năng</p> <p>Lựa chọn được hướng đi sau khi tốt nghiệp Trung học cơ sở.</p> <p>Thái độ</p> <p>Tích cực, chủ động lựa chọn hướng đi phù hợp sau khi tốt nghiệp Trung học cơ sở.</p>	<p>Tổ chức thảo luận theo lớp hoặc theo nhóm.</p>
7. Tư vấn hướng nghiệp	<p>Kiến thức</p> <ul style="list-style-type: none"> – Biết được ý nghĩa, tầm quan trọng của tư vấn trước khi chọn nghề. – Có được một số thông tin cần thiết để tiếp xúc với cơ quan tư vấn có hiệu quả. <p>Kĩ năng</p> <ul style="list-style-type: none"> – Thực hiện được các bước của quy trình tư vấn theo yêu cầu. – Lựa chọn được hướng đi sau khi tốt nghiệp Trung học cơ sở cho phù hợp với năng lực bản thân, điều kiện gia đình và nhu cầu xã hội. <p>Thái độ</p> <p>Tích cực chọn hướng đi cho bản thân sau khi tốt nghiệp Trung học cơ sở ; không chọn theo cảm tính, theo dư luận xã hội hoặc ý kiến người khác.</p>	
8. Định hướng phát triển kinh tế – xã hội	<p>Kiến thức</p> <p>Nêu được một số thông tin cơ bản về phương hướng phát triển kinh tế – xã hội của đất nước, đặc biệt là của địa phương.</p>	

CHỦ ĐỀ	MỨC ĐỘ CẦN ĐẠT	GHI CHÚ
của đất nước và địa phương	<p>Kĩ năng Tìm hiểu được một số thông tin về nhu cầu thị trường lao động của địa phương và cả nước.</p> <p>Thái độ Chú ý tới sự phát triển của một số ngành nghề ở địa phương và nhu cầu cần tăng thêm nguồn nhân lực của các ngành nghề này để định hướng nghề nghiệp tương lai.</p>	
9. Tìm hiểu thông tin về thị trường lao động	<p>Kiến thức – Nêu được đặc điểm của một số thị trường lao động cơ bản. – Nêu được một số thông tin của thị trường lao động cơ bản.</p> <p>Kĩ năng Tìm hiểu được một số thông tin về nhu cầu thị trường lao động của địa phương.</p> <p>Thái độ Chuẩn bị tâm lí sẵn sàng đi vào lao động nghề nghiệp.</p>	Một số thị trường lao động cơ bản : thị trường lao động dịch vụ, nông nghiệp, công nghiệp.

IV – GIẢI THÍCH – HƯỚNG DẪN

1. Quan điểm xây dựng và phát triển chương trình

– Chương trình hoạt động Giáo dục hướng nghiệp được xây dựng trên quan điểm đổi mới giáo dục cấp Trung học cơ sở, Trung học phổ thông và kế thừa những ưu điểm của chương trình "Sin hoạt hướng nghiệp" trước đây.

– Nội dung chương trình được xây dựng theo quan điểm chủ đề để học sinh chủ động tìm hiểu một số thông tin cơ bản về tình hình phát triển kinh tế – xã hội của đất nước, địa phương ; về thị trường lao động ; về thế giới nghề nghiệp và những cơ sở đào tạo. Ngoài ra, các em còn tự đánh giá năng lực bản thân, truyền thống nghề nghiệp và hoàn cảnh gia đình để lựa chọn nghề phù hợp.

– Với vị trí là một hoạt động giáo dục trong trường phổ thông, các chủ đề hướng nghiệp được xây dựng trên quan điểm hướng tới các hoạt động học tập đa dạng của học sinh như điều tra, xử lý thông tin ; trao đổi ; thảo luận ; giải quyết tình huống, tham quan... Tham gia các hoạt động này, học sinh sẽ yêu thích và biết cách tìm kiếm những thông tin cần thiết cho bản thân về nghề nghiệp, cơ sở đào tạo để có thể chủ động lựa chọn nghề nghiệp tương lai.

2. Về phương pháp tổ chức hoạt động Giáo dục hướng nghiệp

Giáo dục hướng nghiệp là một hoạt động giáo dục trong trường phổ thông, có những đặc thù riêng về phương pháp tổ chức. Các phương pháp này thể hiện vai trò học sinh là chủ thể của hành động chọn nghề, đem lại cho học sinh kinh nghiệm tìm hiểu thông tin nghề, củng cố các quan điểm lao động, định hướng giá trị nghề nghiệp, hình thành động cơ đúng đắn trong việc lựa chọn nghề.

Khi vận dụng các phương pháp tổ chức hoạt động Giáo dục hướng nghiệp, cần lưu ý một số vấn đề sau :

a) Coi trọng tính giáo dục của công tác hướng nghiệp

Giáo dục hướng nghiệp về cơ bản là quá trình giáo dục điều chỉnh liên tục động cơ chọn nghề của học sinh, giúp học sinh hình thành hứng thú và năng lực nghề nghiệp của học sinh vào những nghề mà xã hội cần phát triển.

Vì vậy trong quá trình tổ chức hoạt động giáo dục hướng nghiệp, giáo viên phải biết xu thế phát triển nghề trong xã hội hiện nay để tư vấn cho học sinh lựa chọn hướng đi và nghề nghiệp sau khi tốt nghiệp Trung học cơ sở.

b) Quán triệt quan điểm hoạt động trong tổ chức hoạt động Giáo dục hướng nghiệp nhằm phát huy tính chủ động, sáng tạo của học sinh

Để phát huy tính chủ động, năng động và sáng tạo của học sinh, hoạt động Giáo dục hướng nghiệp được tổ chức theo quy mô lớp và nhóm nhỏ. Trong đó, giáo viên đóng vai trò cố vấn, xác định mục tiêu, nội dung, hình thức tổ chức ; học sinh đóng vai trò chủ thể, tổ chức hoạt động và tự đánh giá. Qua đó, học sinh năng động, tích cực hoạt động xã hội, có kinh nghiệm, hứng thú tìm hiểu thông tin nghề và cơ sở đào tạo để tự định hướng được nghề nghiệp tương lai.

Các buổi giáo dục hướng nghiệp cần tăng cường những hoạt động đa dạng của học sinh như điều tra, thu thập thông tin nghề và cơ sở đào tạo, thảo luận lớp và nhóm về các chủ đề hướng nghiệp, trao đổi với cha, mẹ học sinh, tổ chức các trò chơi, diễn kịch,... Ngoài ra, giáo viên có thể lựa chọn những hình thức hoạt động khác để làm cho giờ học thêm đa dạng và hấp dẫn.

c) Giáo dục học sinh tạo ra sự phù hợp nghề trên cơ sở tự rèn luyện, tu dưỡng và tự học

Qua giáo dục hướng nghiệp, giáo viên cần chứng minh cho học sinh thấy được sự phù hợp nghề không phải tự nhiên mà có, không phải là yếu tố bất biến. Thông qua rèn luyện, tu dưỡng, sự phù hợp nghề sẽ được hình thành.

d) Gắn các buổi giáo dục hướng nghiệp với thực tiễn sản xuất

Trong chương trình giáo dục hướng nghiệp có một số chủ đề tìm hiểu thông tin nghề và cơ sở đào tạo ; nhà trường có thể cho học sinh tham quan cơ sở sản xuất, cơ sở đào tạo, giao lưu với các gương lao động giỏi,... Đây là những hoạt động giúp cho học sinh có điều kiện tiếp xúc trực tiếp với con người, điều kiện làm việc,... Qua đó, các em sẽ có được những ấn tượng cụ thể, thực tế về nghề.

3. Về đánh giá kết quả học tập của học sinh

Đánh giá kết quả học tập của học sinh trong hoạt động Giáo dục hướng nghiệp được thực hiện theo các tiêu chí về kiến thức, kĩ năng và thái độ.

a) Kiến thức

Đánh giá mức độ hiểu biết về nội dung các chủ đề hướng nghiệp bằng những phương pháp sau :

- Viết thu hoạch sau khi tham gia buổi hoạt động Giáo dục hướng nghiệp.
- Quan sát, trao đổi với học sinh về các chủ đề hướng nghiệp.
- Qua các sản phẩm hoạt động của học sinh như phiếu trắc nghiệm, phiếu điều tra nghề, bản thu hoạch,...

Hình thức đánh giá có thể được thực hiện theo nhóm, lớp, đánh giá của giáo viên, đánh giá của học sinh và tự đánh giá của bản thân.

b) Kĩ năng

Đánh giá mức độ thành thạo của việc tìm hiểu thông tin nghề, thông tin cơ sở đào tạo ; về tự đánh giá bản thân ; về việc định hướng đi sau khi tốt nghiệp Trung học cơ sở.

c) Thái độ

- Đánh giá mức độ tham gia đầy đủ và tích cực các hoạt động Giáo dục hướng nghiệp.
- Đánh giá ý thức chủ động trong việc tự định hướng đi sau khi tốt nghiệp Trung học cơ sở cho bản thân.

Đánh giá thái độ qua quan sát quá trình tham gia hoạt động của học sinh, qua vấn đáp để biết được tinh thần, thái độ, ý thức tham gia hoạt động Giáo dục hướng nghiệp của cá nhân và tập thể học sinh.

Kết quả tham gia hoạt động Giáo dục hướng nghiệp của học sinh được thể hiện qua "Phiếu hướng nghiệp". Nội dung của phiếu được xây dựng để theo dõi quá trình tham gia hoạt động Giáo dục hướng nghiệp của các em, có kết hợp với ý kiến của gia đình và nhà trường, được dùng làm cơ sở cho tư vấn hướng nghiệp.

4. Về điều kiện thực hiện

– Giáo dục hướng nghiệp cho học sinh được thực hiện chủ yếu tại các trường Trung học cơ sở và các Trung tâm Kỹ thuật tổng hợp — Hướng nghiệp. Đội ngũ giáo viên hướng nghiệp gồm :

+ Giáo viên chủ nhiệm lớp và những giáo viên có năng lực tổ chức hoạt động Giáo dục hướng nghiệp trong trường Trung học cơ sở.

+ Giáo viên trong các Trung tâm Kỹ thuật tổng hợp – Hướng nghiệp.

– Về cơ sở vật chất cần có :

+ Sách giáo viên.

+ Tài liệu tham khảo, nguồn thông tin, tư liệu cho nội dung hoạt động Giáo dục hướng nghiệp cần được bổ sung thường xuyên.

+ Phương tiện, thiết bị, công cụ cần thiết cho tư vấn hướng nghiệp.

+ Phương tiện nghe, nhìn.

– Ngoài ra, cần có sự hỗ trợ của các nguồn lực ngoài nhà trường cho hoạt động Giáo dục hướng nghiệp như cha, mẹ học sinh, các cơ quan, đoàn thể, tổ chức xã hội, cơ sở sản xuất, kinh doanh và các cơ quan thông tin đại chúng.

5. Về việc vận dụng chương trình theo vùng miền và các đối tượng học sinh

Tùy theo đặc điểm kinh tế – xã hội của từng vùng miền, địa phương và đối tượng học sinh, giáo viên có thể lựa chọn, bổ sung nội dung từng chủ đề cho phù hợp.

Với những chủ đề tìm hiểu thông tin nghề, giáo viên có thể chọn những nghề phổ biến, nghề truyền thống của địa phương để cho học sinh thực hành thu thập thông tin theo cấu trúc bản mô tả nghề.